

KODA NA PISMU IN ELEKTRICNIH ŠTEVCIH

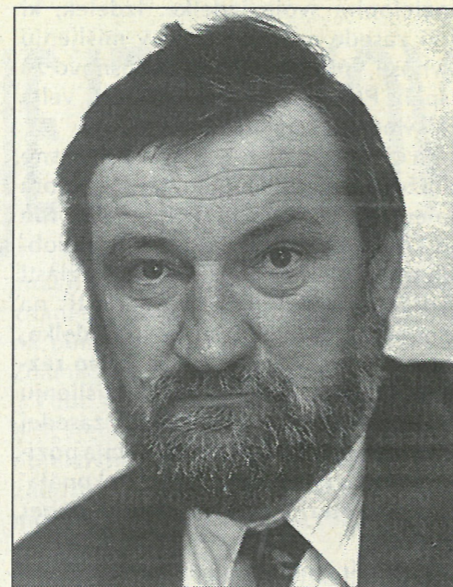
Sana, slovenska agencija za numeriranje artiklov, v katero se združujejo slovenska podjetja, ki uporabljajo črtne kode, ima že blizu 700 članic. "Število podjetij, ki so spoznala, da črna koda, sistem zajemanja podatkov, pomeni veliko posodobitev poslovanja, se večja. Postopoma se vključujejo tudi veliki poslovni sistemi. Pričakujemo pa še vključitev nekaterih velikih trgovskih podjetij, ki še vedno menijo, da posebnih številke za označevanje izdelkov ne potrebujejo," je povedal Franc Kogovšek, sekretar v Sani.

Črna koda je po Kogovškovem mnenju pri nas vendarle dobila domovinsko pravico.

"Sprejeta je, ni pa še razumljena in uporabljana na kakovosten način. Pos-

tala pa je neke vrste nacionalna infrastruktura. Koda nikakor ni samo nepotrebna nalepka na prodajnem artiklu v trgovini, v njej se skriva veliko prepotrebni informacij. Koristna je samo, če je vpeta v informacijski sistem. V prodajalni na primer lahko vsebuje tudi pomembne podatke o knjiženju zalog, naročilih...

Naloga Sane je informirati in širiti informacije o črtni kodi, ki sploh ni več tako nova stvar, a se je nekateri, kot drugih novosti, še vedno bojijo. Črtne kode so si izmislili v ZDA, kjer pri njihovi uporabi tudi prednjačijo. V primerjavi z Evropo je pri njih sicer zaznati nekaj posebnosti, a se zadeve usklajujejo. Slovenija glede črtne kode za Evropo ne zaostaja. Sistem se pri nas lepo uvaja.

Franc Kogovšek, sekretar Sane: S kodo v svet

"Prodajalne zahtevajo od dobaviteljev, naj izdelke označujejo s črtnimi kodami. Ampak tudi v trgovinah povsod ne uporabljajo vseh možnosti, ki jih črna koda nudi. Marsikje jo uporabljajo samo zato, da pri blagajni ni treba natipkati cene. Koda pa lahko definira vse podrobnosti, ki so za kupca pomembne.

383 JE SLOVENIJA

383 je pri črtni kodi slovenska identifikacijska številka. Seveda pa številka še ne pomeni, da gre vselej za slovenski proizvod. Slovenska podjetja, ki se ukvarjajo z distribucijo teh proizvodov in se včlanijo pri Sani, imajo pravico s to kodo preplepati tudi uvožene izdelke. Seveda samo, če proizvod kode še nima. Kode, nalepljene pri originalnem proizvajalcu, distributer nima pravice preplepati.

"V kodi vidijo ljudje začetno številko, ki običajno pomeni, kje je podjetje registrirano, potem sledi šifra podjetja, ki je različno dolga; pri daljši šifri podjetju ostane manj prostih mest za označevanje izdelkov, za šifro pa podjetje prosto razporedi svoje številke," je povedal Franc Kogovšek.

"Proizvajalci želijo velikokrat identifikacijske številke iz proizvodnega procesa direktno prenesti v EAN kodo, a to ni dobro. Tako je zmerom kakšno mesto premalo in se sistem lahko poruši, ali pa ga je treba sproti vedno znova popravljati. Veliko bolje je sistematizacijo opraviti v računalniku, z osnovnimi programi in podprogrami po drevesni strukturi, razvejani do zadnjih, najbolj podrobnih značilnosti izdelka.

Kako postati član Sane

Oglasiti se je treba pri Sani (Dimčeva 9 v Ljubljani, telefon 342-366 in 301-133). Tistim, ki se ji oglasi, pošljejo pristopno izjavo in informacijo o delu Sane. Ko člani plačajo članarino, dobijo svojo šifro. Potem lahko numerirajo svoje izdelke, sprintajo nalepke in z njimi označijo svoje blago ali izdelajo master film, ki ga potrebujejo pri tiskanju simbola na embalažo ali etikete. Večje tiskarne imajo naprave, ki računalniško sestavijo kompletno sliko in avtomatsko uredijo simbol s črtno kodo.

Podjetja, ki uporabljajo še staro jugoslovansko črtno kodo, jo lahko imajo do 1995. leta. Uporabljajo jo tisti, ki še niso porabili starih zalog.

S čim se v Sani tačas največ ukvarjajo? "Izdelati je treba sistem za spremenljivo vsebino za izdelke različne teže. Pripravljamo se na uvajanje označevanja zdravil, kjer je treba sicer še počakati na evropski dogovor. Tretja najpomembnejša stvar pa je uvajanje lokacijskih kod, torej kod, ki bodo prišle najbolj prav v logistiki; z njihovo pomočjo bo vsak trenutek natančno znano, koliko česa ima podjetje v katerem od svojih skladišč.

Novo pri uporabi črtne kode v svetu so različne aplikacije kode EAN 128 (uporabljenega tudi v ZDA), alfanumeričnega zapisa, ki uporablja različne

Vsaki označbi sledi ustrezen podatek, datum, teža, vrednost. V prodajalnah in na blagajnah bo še nekaj časa veljal sistem EAN 13, ki pomeni zgolj golo identifikacijo, koristen pa je zaradi razširjenosti opreme za odčitavanje in seveda enostavnega odčitavanja v obe smeri. Pri transportu in embalaži pa se uvaja EAN 128; ta standard bodo morala vpeljati tudi naša podjetja, ki bodo želela poslovati s tujino. Njegova velika prednost je predvsem v tem, da omogoča izmenjevanje podatkov.

Črna koda prodira na nova področja, v državno upravo, v Švici pošta pošiljke označuje z lokacijskimi kodami, ponekod jo uvajajo v elektrogospodarstvu za odčitavanje števec. Potencial je ogromen. Od posameznih branž pa je odvisno, kako so sposobne to koristno novost sprejeti in jo uporabljati.

Na kodo se je treba navaditi. Kupci v trgovinah so najprej negodovali, ker na embalaži izdelkov (kod ne lepijo na kruh, zelenjavo in podobne stvari) cene niso zapisane. Ko gospodinje nekajkrat obhodijo trgovino, ne vedo več, za koliko blaga so naložile v košaro. Cene so sicer napisane na pulatih, kjer so artikli zloženi, a biti morajo natančne in sprotne, torej aktualizirane. Ljudje se ne smejo imeti občutka, da so ogoljufani. Nekateri ameriške trgovine so prav zaradi strahu gospodinj pred neznanim, ki lahko pomeni goljufijo, nalepile plakate z oblubo, da bodo kupcu podarile blago, če bi mu na blagajni zaračunali večjo vsoto, kot je bila zapisana na prodajni polici.

Ameriški kupci so se tudi po takih akcijah navadili na kodo.

Tri leta bo, kar je Slovenija članica mednarodnega združenja EAN, ki ima direkcijo v Bruslju. Ta direkcija nacionalnim združenjem podeljuje številke, koordinira delo in izvaja programe, ki jih sprejme skupščina, sestavljena iz članic. Pripravlja tudi nove standarde, skrbi za promocije, razreševanje problemov med posameznimi članicami in za drugo. Na letni skupščini so nedavno med drugim sprejeli v članstvo tudi Makedonijo.

"Sicer pa je članstvo v tej organizaciji postalo dražje. EAN sistem se je tudi pravno zaščitil, tako da bo direkcija z nacionalnimi članicami poslej sklepala licenčne pogodbe.

Takšna organizacija zato, ker slovenska zakonodaja ni omogočala delovanja družtev, katerih članice so pravne osebe, EAN pa je njihovo vključitev odločno zahtevala. Slovenska agencija se je torej vključila prek zborničnega sistema, toda EAN želi imeti za svojega partnerja neodvisno nacionalno institucijo.

"Zadnje leto si je Sana zelo prizadevala prerasti v neodvisno gospodarsko združenje. Upravni odbor Gospodarske zbornice, v okviru katere deluje, pa je predlog o osamosvojitvi zavrnil, odločil je, da naj Sana še neprej ostane pod okriljem GZ, a zagotovi naj se ji kadrovska, prostorska in finančna samostojnost," je na vprašanje o statusu naše asociacije za numeriranje artiklov odgovoril Franc Kogovšek.

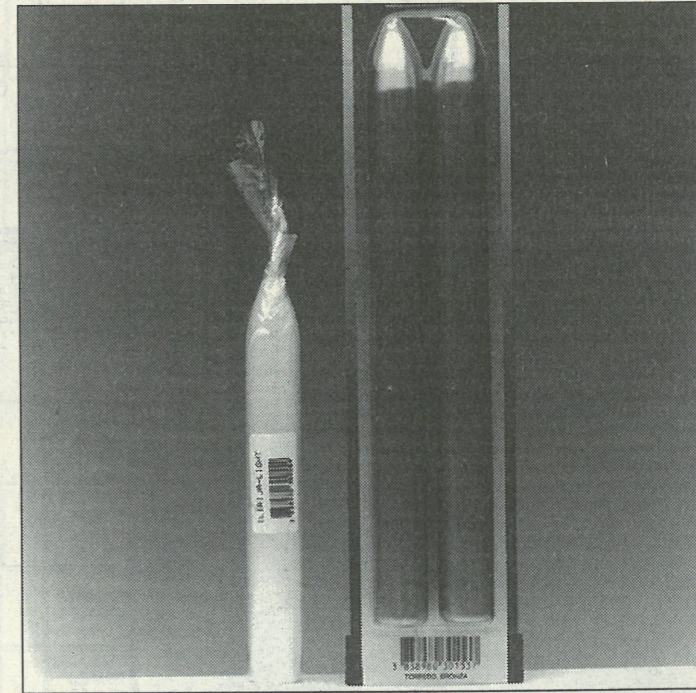
BOJAN TOMAŽIČ

DELINÉ odstranjevalec laka za nohte - primer kode, tiskane brez bele podlage direktno na prozorno embalažo

BIOKILL insekticid - primer različnih kod za isti izdelek zaradi različne izvedbe zapiranja embalaže (z razpršilcem in brez njega)

SVEČE - zavita v celofan in v blister embalaži - koda je tiskana na embalaži (blister), zato je rešitev koda, tiskana na nalepko